

آیا بالأخره گناه باعث نزول بلا می‌شود یا نه؟

□ پرسش حسین

□ با سلام بر استاد رجایی عزیز. مدت‌ها است که مسئله تأثیر گناهان در نزول بلا و کم شدن برکت (کاهش بارندگی و کم آبی، زلزله و بیماری و...) توسط برخی مورد استهزاء و طعن قرار می‌گیرد و اینان گفته‌های خطیبان را مبنی بر همین مسائل، تمسخر می‌کنند. واقعاً مسئله از چه قرار است؟ و چه پاسخی دارد؟ من خودم اندک اندوخته‌ای از معارف اسلامی دارم اما مسئله برایم روشن نیست. سپاسگزارم.

□ پاسخ

□ علیکم السلام و رحمت الله. سؤال بسیار خوبی را مطرح نموده‌اید. تمسخر معارف دین و از جمله اسلام عزیز، سابقه طولانی دارد و از آغاز کافران و بیمار دلان تعالیم انبیاء را مسخره می‌کرده‌اند خداوند در قرآن کریم در آیات زیادی به این ماجراها اشاره فرموده و مؤمنان را به صبر و استقامت دعوت نموده است (ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون، کَذَٰلِكَ نَسْلُکُهُ فِی قُلُوبِ الْمُجْرِمِینَ همچنین سوره حجر/15، 11-12 و نیز سوره توبه/9، 65-66)

□ وجود بلایا در این دنیا کاملاً طبیعی است. زیرا بلا در واقع همان ناخوشایندی و ناملایم است. انسان روحی کمال طلب دارد و هر جا

نقصی، دلش را ریش کند آن را به بلا تفسیر میکند. از طرفی انسان در سختی آفریده شده است (لقد خلقنا الانسان فی کبد/ بلد: 4) بنابراین اصل وجود ناملایمات در دنیا قطعی است. مگر زمانی که تمام اهل زمین از بندگان بسیار نیک پروردگار شوند که احتمالاً در آن زمان جهان به فرمان آنان در می آید...

❑ بنابه صریح آیات قرآن کریم، گناه و معصیت برکت را زندگی می برد و باعث نزول بلا می شود. خداوند در آیات زیادی به این مسئله تصریح فرموده است. از جمله آیه 11 سوره رعد: “لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ❶ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ❷ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ ❸ وَمَا لَهُمْ مِنْ... وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ ❹ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ”.

“برای انسان، مأمورانی است که پی در پی، از پیش رو، و از پشت سرش او را از فرمان خدا [= حوادث غیر حتمی] حفظ می کنند؛ (اما) خداوند سرنوشت هیچ قوم (و ملّتی) را تغییر نمی دهد مگر آنکه آنان آنچه را در خودشان است تغییر دهند! و هنگامی که خدا اراده سوئی به قومی (بخاطر اعمالشان) کند، هیچ چیز مانع آن نخواهد شد؛ و جز خدا، سرپرستی نخواهند داشت!”

در این آیه خداوند مردم را متوجه کارگزاران غیب و ملکوتی جهان فرموده و کوتاه نظرانی که چشمشان فقط در پی علل مادی و ظاهری است را به توجه به عوامل فرامادی فرامی خواند. هیچ امری در جهان واقع نمی شود مگر آنکه در نظام عالم، صدراً و ذیلاً معلول اراده الهی و سنن او تبارک و تعالی باشد. حتی افتادن یک برگ (و ما تسقط من ورقه الا يعلمها)

بنابراین انکار فاعلیت عوامل غیب به خاطر توجه به عوامل ظاهری، از مشتقات کفر و جهل است. مثلاً مرگ و حیات، رویدن گیاهان، رزق بندگان، نزول بلایا مانند زلزله، سیل، تسلط ظالمان و... علل و عوامل ظاهری دارد و اما هدف خداوند از ارسال رسل آموختن این تعالیم بوده که وراء این علل مادی، علل دیگری از عالم بالا هست که علل مادی در طول آن عمل میکند و با هم منافاتی ندارند. افزایش رزق یک نفر، هم در عالم تقدیر رقم میخورد (رقم خوردن علت است) و هم علل مادی در آن نقش آفرین است و این علل مانند جنود الهی کارگزاری می کنند.

آیا همین جماعت منکر تأثیر عوامل غیبی برای حاجات خود دست به دعا برنمی دارند؟ دعا تأثیر در علل ماورایی است که به اذن خدا اجابت میشود و مؤثر واقع می شود (ادعونی استجب لکم... / قل ما یعبؤ بکم ربی لولا دعائکم)

❓ بنابراین کسانی که منکر این مسئله هستند باید در معارف و جهان شناسی خود مذاقه نمایند و معارف اسلامی را بدقت مطالعه کنند، اگر ایمان دارند و اهل خرد هستند.

❓ اما گاه مردم می بینند که بسیاری از خطیبان، خاصه منسوبین به حاکمیت، نزول بلایا را صرفاً به گناهان مردم نسبت می دهند! و مثلاً رواج بدحجابی و دروغ و تهمت و ... را در بین مردم موجب نزول بلا برشمرده و فقط مردم را مخاطب وعظ می فرمایند!! البته که رواج گناه در مردم و از جمله بدحجابی، روابط نامشروع و سرگرم شدن به لهو و لعب حرام مانند تماشای فیلمهای مبتذل و... موجب کاهش برکت و زیادت بلا می شود، اما ناراحتی انکارآمیز مردم اکثراً به این جهت است که خطبا بویژه ائمه جمعه و خاصه نمایندگان ولی فقیه، مفاسدی که در

حاکمیت بروز کرده را متذکر نمی شوند و مدام در بیان مصادیق به اعمال ناشایست مردم بیچاره استناد می کنند! این ظلم است و اتفاقاً همین ظلم موجب نزول بلا میشود. گناهان و مفسداتی که در میان قضات، دستگاه دولت و مجلس بوجود می آید و سالوسانی که اموال مردم را تاراج می کنند و به خون شهدا خیانت میکنند، به مراتب ظلمی

بزرگتر از زنانی که چند رشته مویشان بیرون افتاده، موجب نکبت و هلاک هستند. بنابراین باید به خطیبان و واعظان که اینچنین بر محراب و منبر جلوه می کنند گفت در کنار وعظ این مردم بیچاره، بیشتر به امر به معروف و نهی از منکر فاسدانی پردازند که مردم و مومنان را به انقلاب بدبین میکنند. اینان که امروز تریبون خطبه ها را در دست دارند باید علاوه بر تذکر لسانی و نهی مفسدان در حاکمیت، لجنه هایی تشکیل دهند و کاری کنند که فساد ریشه کن شود و تا دامن آلوده برخی صاحب منصبان رذل و فاسد، باعث نزول بلا نشود. برخی از کم خردان گمان می کنند با لاپوشانی مفسد؛ انقلاب حفظ می شود! یا گمان میکنند اگر به نهی از رفتار صاحب منصبان پردازند، دشمن شاد می شود! این ها کوتاه فکری است. بدا به حال عالمان ساکت و راکد...

❓ مطابق سنت خداوند، تقوای پیشگی و پارسایی و گناه و تردامنی در برکت و بلا مؤثر است و در این شک نیست. تردامنی حاکمان به مراتب بیشتر.

حمید رجایی

پاییز 96